

Jakého prezidenta potřebujeme?

Volba prezidenta se nezadržitelně blíží, už 11. a 12. ledna půjdeme poprvé vybírat hlavu státu ve všeobecném hlasování. Prezidentské volby sice nejsou téma, kterému by se měly odbory primárně věnovat, na druhou stranu je pro odbory (a pro nás jako odboráře) důležité, jaký kandidát bude nakonec na hradě sedět.

I když je prezident spíše reprezentativní funkce, určitou moc má a to zejména moc diskurzivní, tj. udávat témata celospolečenské diskuse. Současný prezident Klaus představuje konzervativní ultrapravicovou politiku ekonomického redukcionismu a je jen dobře, že bude vyměněn. Otázka je, zda si pomůžeme. Nebude i nový prezident nazývat stávky vydíráním a honěním odborářského ega, jako to činil Klaus? Lze vybrat kandidáta, který na rozdíl od současné hlavy státu nebude vyzývat k propouštění stávkujících, ale naopak se jich zastane? Pojdme se krátce zamyslet nad tím, podle jakých měřítek lze kvalitu jednotlivých kandidátů hodnotit a podle čeho bychom měli budoucí hlavu státu vybrat.

Kandidát, kterému průzkumy dávají největší šance je „nezávislý a nestrannický“ Jan Fischer. To, co se vydává za přednost, může být však zároveň past. Nestranníctví Jana Fischera také znamená, že je pro něj o to nutnější shánět si různé sponzory a vlivné konexe ze světa velkého byznysu a médií. Jde mu to zatím dobře. Miliardář Chrenek mu věnoval už 14 miliónů a samozřejmě bude očekávat návratnost své investice, stejně jako další velcí Fischerovi sponzoři. Jan Fischer je doposud „čistý“ a nejsou s ním spojeny korupční skandály či účelový lobbyismus, ale lidé v pozadí jeho prezidentské kandidatury by nás měli spíše varovat, že to tak dlouho nezůstane. Jan Fischer je bezesporu člověk charismatický a pracovitý, nicméně jako premiér úřednické vlády bez skrupulí pokračoval ve všech asociálních reformách, které započala Topolánková vláda. Šance, že by u něj odbory našly zastání při konfliktu s vládou a zaměstnavateli, je malá. Fischer spoléhá, že slušnost a nevýraznost bude ke zvolení stačit. S mottem „nikoho neurazit“ v rozhovorech a debatách nikdy neprezentuje svůj názor a vždy skončí u obecných proklamací o slušnosti a pokoře. Spoléhat se na to, že ostatní kandidáti budou horší a že nakonec vyhraji, protože nikomu nevadí, to je na budoucí hlavu státu žalostně málo.

Na Fischera v průzkumech dotírá Miloš Zeman. Ten je celkově odborům nakloněn příznivěji, ale osobně pokládám za nešťastné, že mu předseda ČMKOS Jaroslav Zavadil veřejně vyjádřil svou podporu. Zeman je arogantní a vulgární člověk, který skrze opoziční smlouvu s ODS nastavil nevídané prostředí korupce a účelových úprav zákonů či vyzvedl do vrcholné politiky korupčníka Grosse. Zemanova pravá ruka, Miroslav Šlouf, se podílel na zkorumpování poslanců Pohanky a Melčáka, kteří svým přeběhlictvím umožnili vznik vlády Topolánkovy pravicové koalice. Tento krok Zeman nepochopitelně obhajoval, stejně tak problematická je jeho militaristická zahraniční politika. Jediným plusem Zemana zůstává, že by, na rozdíl od Fischera, jmenoval vládu s podporou komunistů, což po příštích volbách není vůbec nereálné.

Z některých prezidentských kandidátů jde až strach. Tomio Okamura, podnikatel a multimilionář, sice tento rok podpořil demonstrace odborů, ale je nasnadě se ptát, nakolik myslí svá slova proti korupci a mafiánským praktikám vážně. Jeho další politické názory jsou zatím neznámou, tu se zastane komunistů, tu zase neonacistů. Prezентuje jen neurčitá hesla, jak by on dělat všechno lépe, ale nikdy neřekne, co to přesně znamená. Podobně problematickým kandidátem je i kariéristka Jana Bobošíková a Vladimír Franz. I oni míchají nestravitelný koktejl neoliberální ekonomie, rasismu a nacionalismu s líbivou populistickou sociální politikou. Všichni tři kandidáti těží z image antisystémových osobností a sbírají protestní hlasy od krajní levice až po krajní pravici. Jako mladý člověk se až stydím, jak rychle se Franz stal miláčkem mládeže, a to jen díky své originální alternativní vizáži, zatímco myšlenkově je to nudný konzervativce. Ve skutečnosti žádnou reálnou alternativu nenabízí ani on, ani Bobošíková s Okamurou (který nakonec nesehnal dostatek podpisů).

Pánům Dlouhému, Schwarzenbergovi a Sobotkovi se moc věnovat ani nemusíme, Dlouhý je coby ekonom ultra-neoliberál jakousi mladší verzí Václava Klause, Sobotka a Schwarzenberg konzervativní pravicoví politici s odporem k odborům a idejím spravedlnosti a solidarity, které odbory představují. Dobrou zprávou je, že se preference všech tří kandidátů pohybují velmi nízko, Dlouhý byl nakonec z voleb vyřazen.

O Zuzaně Roithové z KDU-ČSL není zatím moc vidět ani slyšet, takže její názory zůstávají tajemstvím. Měla by potenciál zaujmout voliče jako vzdělaná a úspěšná žena, na druhou stranu nemá žádné zajímavé téma, nepřichází s žádnými zajímavými myšlenkami. Hájí sociální politiku, ale také církevní restituce a konzervativní katolické hodnoty. Pro odbory by nebyla nejhorší volbou, její šance jsou však minimální.

O něco větší šance má další kandidátka žena, Táňa Fischerová. Ta opakovaně vystupuje na protivládních akcích a solidarizuje s odbory a sociálními hnutími. Mezi ostatními kandidáty vyčnívá svou lidskostí a orientací na problémy obyčejných lidí. Pro odbory by její zvolení hlavou státu bylo skvělou zprávou, její kampaň je ale dost neviditelná. Její tým zřejmě očekává, že dobro se prosadí jaksi samo, což v dnešní mediokracii bohužel nefunguje.

Větší podporu má zatím v průzkumech podobný kandidát, Jiří Dienstbier. Dienstbier patří k levému křídlu současné ČSSD, což mu paradoxně ve vlastní straně trochu podráždí nohy. I když ve vrcholové politice nepůsobí dlouho, je za Dienstbierem vidět dostatek důkazů o jeho upřímné snaze bojovat proti korupci a klientelismu, za což byl ostatně vlastní stranou vyhnán z pražského magistrátu. Názorově i lidsky se tak, společně s Fischerovou, jedná o to nejlepší, co výčet kandidátů nabízí.

Je trochu škoda, že se odbory v prezidentských debatách více neangažovaly a neuspořádaly např. diskusi kandidátů na své půdě, kde by se právě řešil vztah jednotlivých uchazečů o post prezidenta k odborům, k zákoníku práce, ke kolektivnímu vyjednávání a podobně. Volba prezidenta ovlivní naše životy na řadu let dopředu. Pojdme proto k volbám. Prostudujme názory jednotlivých kandidátů a nevolme jen podle prvního dojmu. A volme kandidáty, kteří budou odbory chápat jako rovnocenného partnera v sociálním dialogu. Zvolme prezidenta, u kterého odboráři a obyčejní lidé najdou pochopení a zastání.

Bc. Roman Petrenko
Mladí odboráři OSSOO
článek vyjadřuje osobní stanovisko autora